

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 45/2023)

София, 22 ноември 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството	3
1.1	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	3
1.2	Площи и производство на тютюн	3
1.3	Площи и производство на зеленчуци	4
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	4
2.	Есенна кампания	5
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	5
3.1	Зърнени и маслодайни култури	5
3.2	Плодове и зеленчуци	7
4.	Цени	7
4.1	Зърнени и маслодайни култури	7
4.2	Плодове и зеленчуци	8

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството

1.1 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

По оперативни данни, към 16 ноември 2023 г. жътвата на маслодаен слънчоглед в страната е приключила на 100%, а при царевицата за зърно остават за реколтиране незначителни по размер площи. Продукцията от маслодаен слънчоглед възлиза на 1 623,2 хил. тона – с 21,0% по-малко на годишна база, като се наблюдава намаление както на реколтираните площи, така и на средния добив. На този етап прибраното количество царевица за зърно е с 10,3% под миналогодишното, поради понижената продуктивност от единица площ.

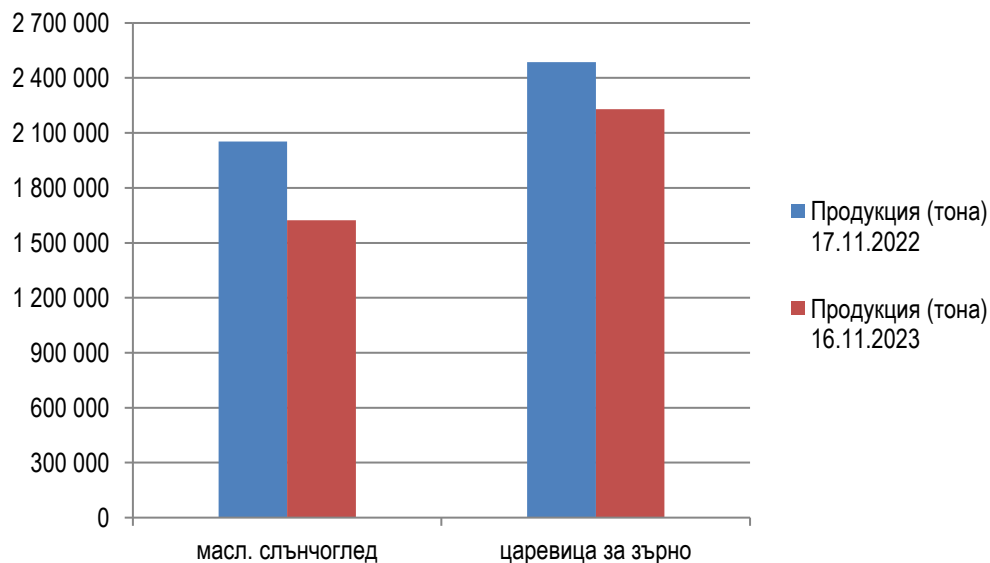
Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 16.11.2023 г., ха

	Площи за реколтиране, ха		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
масл. слънчоглед	913 618	860 039	913 374	860 039	2 053 880	1 623 214	225	189	-5,9%	-5,8%	-21,0%	-16,0%
царевица за зърно	524 545	534 848	521 795	528 818	2 485 576	2 229 882	476	422	2,0%	1,3%	-10,3%	-11,3%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 16.11.2023 г. сравнено със същия период на 2022 г.

1.2 Площи и производство на тютюн

В края на кампанията по прибиране на тютюн от реколта `2023 данните сочат увеличение на производството на „Ориенталски“ тютюн с 23,4% на годишна база, благодарение на по-големия размер реколтирани площи. Същевременно, добитите

количества тютюн от типовете „Вирджиния“ и „Бърлей“ отбелязват спад, съответно с 14,1% и 16,2%.

Площи и производство на тютюн към 16.11.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	1 861	2 282	1 861	2 282	2 847	3 512	153	154	22,6%	22,6%	23,4%	0,7%
Тютюн-Вирджиния	588	431	588	431	829	712	141	165	-26,7%	-26,7%	-14,1%	17,0%
Тютюн-Бърлей	177	140	177	140	352	295	199	211	-20,9%	-20,9%	-16,2%	6,0%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

1.3 Площи и производство на зеленчуци

Към 16 ноември 2023 г. продукцията от полски домати нараства с 12% спрямо година по-рано, в резултат на повишения среден добив. Изостава производството на пипер от открити площи (със 7,1%), зеле (с 15,7%) и картофи (с 26,7%).

Произведеното количество оранжерийни домати от началото на 2023 г. до момента е с 14,9% повече на годишна база, докато при оранжерийните краставици се отчита намаление с 1,8%.

Площи и производство от зеленчуци, дини и пъпеши към 16.11.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	9 082	7 483	8 966	7 236	163 545	119 895	1 824	1 657	-17,6%	-19,3%	-26,7%	-9,2%
Зеле	1 506	1 412	1 333	1 163	26 334	22 202	1 976	1 909	-6,2%	-12,8%	-15,7%	-3,4%
Пипер на открито	2 296	2 248	2 267	2 246	40 709	37 829	1 796	1 684	-2,1%	-0,9%	-7,1%	-6,2%
Домати на открито	2 251	2 151	2 229	2 148	44 538	49 880	1 998	2 322	-4,4%	-3,6%	12,0%	16,2%
Домати в оранжерии	478	533	474	532	48 452	55 655	10 222	10 461	11,5%	12,2%	14,9%	2,3%
Краставици в оранжерии	464	427	462	423	51 191	50 248	11 080	11 879	-8,0%	-8,4%	-1,8%	7,2%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

* вкл. и корнишони

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

Вследствие на съчетание от по-малък размер реколтирани площи (с изключение при десертните лозя) и по-ниски средни добиви от декар, на този етап продукцията от ябълки, винено и десертно грозде, круши и орехи е с между 9,6% (ябълки) и 24,9% (орехи) под отчетената по същото време на 2022 г.

Площи и производство от трайни насаждения към 16.11.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	17.11.2022	16.11.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 339	4 249	4 254	4 166	46 525	42 038	1 094	1 009	-2,1%	-2,1%	-9,6%	-7,8%
круши	622	561	618	555	3 626	2 925	587	527	-9,8%	-10,2%	-19,3%	-10,2%
орехи	8 469	8 026	8 275	7 553	8 196	6 153	99	81	-5,2%	-8,7%	-24,9%	-18,2%
лозя винени	31 403	29 231	31 373	29 229	171 341	148 982	546	510	-6,9%	-6,8%	-13,0%	-6,6%
лозя десертни	2 688	2 695	2 688	2 695	16 294	12 378	606	459	0,3%	0,3%	-24,0%	-24,3%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

2. Есенна кампания

През последната седмица се наблюдава ускоряване на сеитбата на пшеница за реколта `2024, като към 16.11.2023 г. изоставането на засетите площи спрямо аналогичния период на 2022 г. се свива до 9,6% (при 17,9% към 09.11.2023 г.). Засетите площи с маслодайна рапица и тритикале са с около 15% по-малко на годишна база, а тези с ръж - с 41,1%. Засега единствено при ечемика се отчита увеличение – със 17,3%.

Засети площи с есенници към 16.11.2023 г. (ха)

	17.11.2022	16.11.2023	Изм., %
пшеница	1 131 879	1 022 973	-9,6%
ечемик	110 870	130 042	17,3%
маслодайна рапица	112 683	95 755	-15,0%
ръж	6 575	3 874	-41,1%
тритикале	11 752	9 918	-15,6%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗХ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

В рамките на последната седмица през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени 41,3 хил. тона пшеница, докато товари с ечемик и рапица не са преминавали. Общо за периода от началото на пазарната 2023/24 година до 19 ноември 2023 г., експортът на пшеница през порта нараства над три пъти на годишна база, а този на ечемик – над двадесет пъти.

¹ През последните две пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 22% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 33% от този на рапица и 4% от този на слънчоглед.

**Износ на пшеница, ечемик и рапица
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.07.2022 – 19.11.2022	01.07.2023 – 19.11.2023	Изменение на годишна база
пшеница	276 009	976 434	253,8%
ечемик	6 706	141 528	2010,5%
рапица	10 174	-	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

2023/24 пазарна година

Общо изнесеното количество царевица през „Пристанище Варна“ ЕАД от началото на септември 2023 г. до момента е в размер на 52,2 хил. тона (при липса на експорт по същото време на миналия сезон). Все още не е осъществен износ на слънчоглед през порта.

**Износ на царевица и слънчоглед
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.09.2022 – 19.11.2022	01.09.2023 – 19.11.2023	Изменение на годишна база
царевица	-	52 230	-
слънчоглед	2 227	-	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега не е отчетен експорт на царевица и слънчоглед – реколта `2023 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2023 г. за есенните и м. септември 2023 г. за пролетните култури) през Пристанище Варна са внесени 2,7 хил. тона рапица и 9 хил. тона слънчоглед. Няма данни за осъществен импорт на пшеница, ечемик и царевица през наблюдаваните пристанищни терминали във Варна и Бургас.

Информацията за търговията с основните зърнени и маслодайни култури по данни на Националния статистически институт, включена в Бюлетин № 44/2023, ще бъде актуализирана след публикуване на официални данни за внос и износ за септември 2023 г.

3.2 Плодове и зеленчуци

Актуализация на информацията за внос и износ на плодове и зеленчуци, публикувана в Бюлетин № 44/2023, ще бъде направена след предоставяне на данни от Националния статистически институт.

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

Към 15 ноември 2023 г. се наблюдава леко понижение на средните изкупни цени за страната на фуражна пшеница, ечемик и царевица с по 0,3% на седмична база, докато хлебната пшеница и слънчогледът поскъпват незначително, респективно с 0,3% и 0,1%.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 15.11.2023 г., лв./тон без ДДС

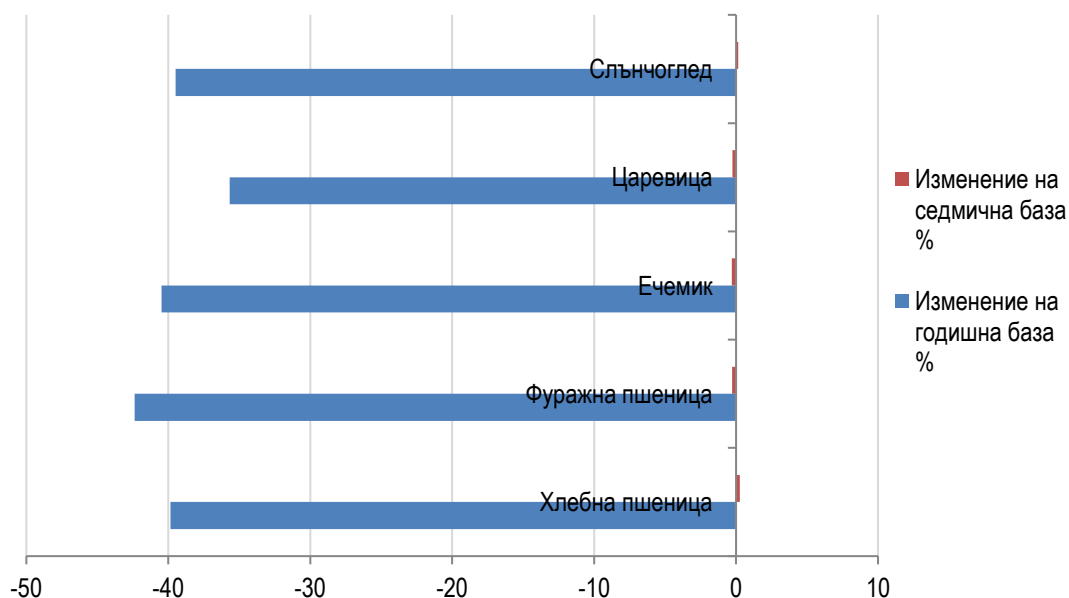
	16.11.2022	08.11.2023	15.11.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	640	384	385	-39,8	0,3
Фуражна пшеница	623	360	359	-42,4	-0,3
Ечемик	573	342	341	-40,5	-0,3
Царевица	586	378	377	-35,7	-0,3
Слънчоглед	1 122	678	679	-39,5	0,1
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ

* няма данни

Цените на основните зърнени и маслодайни култури се движат в границите от 35,7% (царевица) до 42,4% (фуражна пшеница) под нивата отпреди една година.

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 15.11.2023 г.

4.2 Плодове и зеленчуци

Седмичните ценови изменения при търговията на едро с плодове и зеленчуци са преобладаващо в посока нагоре. Средните цени на едро на зелен пипер, ябълки, зеле, десертно грозде и вносни домати се покачват с между 1,2% (зелен пипер) и 14% (вносни домати) спрямо предходната седмица. Леко поевтиняване се отчита при оранжерийните домати и краставици (с по 2,3%) и при картофите (с 3%). Без промяна остава цената на червения пипер.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 17.11.2023 г., лв./кг

	18.11.2022	10.11.2023	17.11.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,13	1,32	1,28	13,3	-3,0
домати (оранжерийни)	3,28	3,48	3,40	3,7	-2,3
домати (открити площи)	2,99	*	*	-	-
домати (внос)	2,78	2,50	2,85	2,5	14,0
краставици (оранжерийни)	3,28	3,48	3,40	3,7	-2,3
краставици (внос)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,87	1,71	1,73	-7,5	1,2
пипер (червен)	2,60	2,09	2,09	-19,6	0,0
зеле	0,93	0,93	0,98	5,4	5,4
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	1,81	1,89	-	4,4
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	1,91	2,36	2,57	34,6	8,9

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Към средата на м. ноември 2023 г. повечето от основните плодове и зеленчуци, налични на тържищата по това време на годината, се предлагат на по-високи цени, отколкото по същото време на миналата година, като поскъпването достига до 34,6% при десертното грозде. По-умерено са нараснали цените на домати (български оранжерийни и вносни), оранжерийните краставици, зелето и картофите – от 2,5% до 13,3%. Единствено пиперът е поевтинял – със 7,5% зеленият и с 19,6% червеният.

**Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци
към 17.11.2023 г.**

